

Redacția și Administrația:
Budapest VII., Nyár-utca 1.

Atunci sunt trimise tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român.

Editor: Partidul socialdemocrat.

Apare la 1 al fie-cărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

ABONAMENTUL:

Pe 1 an . . . 1 coroană

Pe 1/2 an . . . 50 fileri

Pentru străinătate:

Pe 1 an . . . 2 coroane

Pentru America:

Pe 1 an . . . 1 dolar

Rugăm pe toți acei abonenti, al căror abonament a expirat, a-și reînnoi abonamentul, căci la caz contrar vom sista trimiterea mai departe a „Adevărului“. Acesta este numărul ultim pe care îl primesc acei cari nu și-au reînnoit abonamentul.

Inainte!

Cu numărul de față trecem în anul al patrulea.

Trei ani au trecut de când a apărut primul număr al „Adevărului“.

Trei ani au trecut de când luptăm fără odihnă prin foaia „Adevărul“ pentru drepturile milioanei poporului muncitor Român.

De trei ani de zile ducem lupta contra clasei stăpînitoare a capitalismului care ne apasă și ne subjugă.

Dacă privim înapoi și vedem munca pe care am făcut-o, nu putem de cât a fi mulțumiți, căci am deșteptat în poporul muncitor Român conștiința de sine, i-am arătat drumul care ne duce spre desrobire.

În acești trei ani de zile am rupt coarcele multor demni. am arătat tovarășilor cari sunt dușmanii, și cari sunt binevoitorii lor.

A fost o muncă grea, dar suntem mulțumiți, căci roadele acestei munci încep a da fructe. Dovadă ne este: *primul congres socialdemocrat Român* ținut zilele trecute în Lugoj, la care au fost reprezentate 40 comunități cu 78 de delegați.

Dovadă ne sunt hotărârile congresului în privința foaiei „Adevărul“, ca să apară iarăși în toată săptămâna.

Ca „Adevărul“ să apară în toată săptămâna, avem nevoie de sprijinul fraților noștri, avem nevoie de concursul lor.

Dacă frații noștri de suferință vor înțelege că scăparea din robia, în care să găsesse, depinde numai de ei, numai de voința lor, dacă frații noștri vor înțelege că numai prin propagarea culturii ne putem scăpa de apăsarea în care ne aflăm, dacă frații noștri vor înțelege că îmbunătățirea stărei lor se poate face numai prin răspândirea presei, atunci de sigur că ne vor da sprijinul și vor căuta a întări foaia lor, foaia poporului muncitor, care nu se teme de nimeni, căci titlul ei este „Adevărul“ și luptă pentru adevăr.

Deci este de mare nevoie, ca frații noștri Români să dea sprijinul lor adevăratului luptător pentru drepturile poporului muncitor.

Nu putem a lăsa neamintit că ministrul de interne a sancționat statutele sindicatului muncitorilor agricultori. Prin sancționarea acestor statute am ajuns acolo, că în fiecare comuna vom forma grupa acestui sindicat, unde ne vom putea aduna când ne va place, unde vom ține conferința pentru

a lumini poporul muncitor asupra drepturilor sale față de capitaliști și unde ne vom putea sfătui asupra soartei noastre.

Dacă luăm toate aceste laolaltă putem fi mulțumiți cu munca pe care am făcut-o până acum. Dar mai avem multe de făcut.

Poporul muncitor are multe nevoi de care trebuie scăpat. Trebuie deșteptat cel care dorm, trebuie luminat cel neluminat.

Aceste toate le putem face numai prin presă. Trebuie să răspândim presa noastră, trebuie să răspândim arma noastră „Adevărul“.

Trebuie să îndemnăm pe toți frații noștri de suferință să aboneze „Adevărul“ ca să devie o armă puternică contra dușmanilor poporului muncitor.

Dacă facem aceasta, nu va trece mult timp și vom dobîndi și altele care sunt pentru binele nostru.

Fie-care tovarăș știe bine, ce luptă mare ducem pentru cucerirea *votului universal și secret*. Și în această luptă ne trebuie o armă puternică pentru a propaga acest lucru în toată țara cu succes. Ne trebuie o foaie care să apară în toată săptămâna.

Dacă vom să avem o asemenea armă, atunci trebuie să îndemnăm pe mic și mare, pe tînăr și bătrîn să aboneze foaia „Adevărul“ ca cât mai în grabă să apară în toată săptămâna.

Dacă vom îmbunătățirea soartei noastre, trebuie să facem acest lucru, căci cu foaia săptămăneală vom putea trage de mai multe ori în dușmanii noștri, vom putea de mai multe ori arăta lumii întregi mișeliile și nedreptățile dușmanilor noștri.

Intrăm în anul al patrulea și facem apel la toți tovarășii să ne dea sprijinul lor, căci numai ast-fel putem ajunge la mare succes.

Suntem siguri că vom fi ascultați, căci când este vorba despre îmbunătățirea soartei cele amare a poporului muncitor, nu credem că se va găsi unul din frații noștri care să nu ne ajute la acest lucru.

Dacă foaia „Adevărul“ va apare în toată săptămâna, vom duce lupta cu puteri înzecite contra dușmanilor noștri și vom putea face cu mult mai mult ca până acum.

Să trăiască „Adevărul“ săptămăneal cu deviza: *Inainte pentru drepturile poporului muncitor Român! Inainte pentru votul universal și secret!*

Inainte!

RĂVAȘ.

Libertatea de presă.

Cu ocazia demonstrației și grevei tipografilor dela 11 Decembrie, foile coaliției strigă cât le ia gura de mare, că ceea-ce facem noi socialdemocrații, înseamnă ați bate joc de libertatea presei.

Ei bine! Să privim deci în trecut și să

ne bazăm pe aceia ce zic acești șarlatani politici.

Cum? Acum în procedura noastră vedem bătăie de joc față de libertatea presei? Dar atunci când umplăm temnițele cu noi pentru oț-ce articol, atunci e libertatea presei?

Când ne-au nu ne este iertat a spune sincer păreri față de nedreptățile voastre, că ne trageți pe băncile tribunalului, este aceasta libertate de presă?

Dacă spunem nedreptățile unor înșelători ordinari ajunși la putere, și pentru aceasta suferim pedepse mari, este oare atunci vorba de libertatea presei?

Credem că nu, d-voastră aveți de a vă plînge de batjocorirea libertății de presă, căci nu ați avut urechi să auziți, și ochi să vedeți cum au fost confiscate foile noastre pe rînd, pentru singurul motiv că s'au declarat de socialdemocrate.

Ar fi bine și pentru coaliție de folos, dacă nu amintesc libertatea presei, căci a singură este aceea, care strigă la oț-ce ocazie din răspusele contra ei.

Ceea-ce ne privește pe noi, vom urma drumul apucat, și vom căuta a întemeia adevărata libertate de presă.

Ați înțeles!?

Socialiștii printre Români.

„Poporul Român“ ocupându-se cu congresul nostru ținut în Lugoj, au avut toatele:

„Duminecă agenți trimiși din Budapesta au ținut în Lugoj o adunare, căreia ei i-au zis că e „congres socialist“ și erau că ar fi fost pentru Români; dar Români nu s'au prea îmbulzit la congresul lor, care astfel a fost foarte slab cerzat.“

Câte vorbe atâtea minciuni. Ne mirăm că nu-i roșește obrazul d-lui Birăuțiu scriind asemenea minciuni. Aceea nu o zice acest apostol mincinos, că el a venit la acest congres cu un pachet mare din „P. R.“, și vîzînd că tovarășii îi arată spetele, de ciudă că gheșetul nu a mers, a scris aceste șire contra noastră.

O veți da mai eștin d-le Birăuțiu. Apostolii mincinoși să cunosc de departe.

Cum au fost Românii și cum ar trebui să fie!

Arpașul-superior, în Decembrie.

Poporul român de când există a trecut prin multe necazuri. A fost în virtutea lui multe și însemnate evenimente, dar pot să zic, că de prin aproape toate a eșit biruitoriu, din care motive poartă românii și au putut procura material frumos din necazurile aceluși popor.

De asemenea Istoria Românilor ba și scrierile străini au scris victoriile lor. Sună-tul trîmbiței ori-cărui erou român, când a fost vorba de a scutura jugul greu și lanțurile, a avut grabnic rezultat. S'a deșteptat de prin toate văile lui de lei, șoimii de prin Carpați și s'a arătat demni de numele lor și a zidit monumente de mîrire românișmului.

Astăzi pare cu totul altfel, ca în trecut. Astăzi poporul român muncitor pare mai impilat, ca ori-cînd. Altă-dată poate ferecat de capitaliști străini, astăzi precum să vede este mai mult ferecat de cei de un sînge cu noi, cum sunt de exemplu cei din

România-liberă ferecată de către privilegiați și capitaliștii de acolo.

Și aici la noi în Transilvania poporul român are privilegiați destui, care i-a ingenunchiat fără cruțare.

Nu mă pot demeri ce fel de somn dorm Români muncitori din statul Ungar acum când trîmbița socialdemocrației a deșteptat pe cele mai impilate popoare de pe rotogolul acestui planet și toți grăbesc ași cuceri drepturile la viață, drepturile de om! Toți în felurite forme. Numai bietul popor român muncitor doarme încă somnul în care la adîncit vitrega-i soarte,

O bucurie nespūsă mi-a sguđuit pulsul din temelii cînd am cetit în foaia „Adevărul“ articolul intitulat *„Rolul Românilor, în care fratele I. Crețu chiamă pe adormitul nostru proletariat sub stîndardul socialdemocratic. Îl chiamă întocmai cum blindul Crist a chemat pe Lazar ucenicul său, din mormînt.*

Pot zice, că fratele Crețu este cel din dintăiu dintre românii transilvăneni care a pregătit drumul acestor spirite adormite și acum a il chiamă sub drumul nou bătucit și curat.

Frați români de suferințe! Mă alătur și eu lângă fratele Crețu cu dor și speranță, că ne veți urma precum a urmat a să înmulți apostolii blîndului Crist. Aduce-vă-ți aminte de legenda care zice: *Românul este leu și că leul conturbat în culcușul său devine teribil. Șoimi de prin Carpați deșteptăți-vă și dați dovadă de titlurile voastre și căt mai îngrabă treceți sub stîndardul socialdemocrat care este botezul cu foc pe care cer chemați la îngropat pînă la acest timp. Trecuți odată în astfel de organ vom primi îndrumări de constituire spre a forma un partid politic prin care la locul nostru, totodată și demit de numele nostru să luptăm spre a cuceri votul universal și secret și alte drepturi.*

Frați români! Numai duceți temere de redință de artă care ve zice: *„Că fericiții eroi plîng, că vor ride, da cînd vor ride și cînd de produsul celorlalte să vor țolosi. Jos aceea credință deșartă și te vestă te celorlalte popoare și țări, să ne asvîrăse trezure de spaimă ce ne-a asvîrăse fir astfel de somn, să cutremere clasele prădomnitoare, ca care-cînd străjari dela mormîntul nemăritorului Crist, căt setoși de știință și de drepturi suntem. Ora de deșteptare a sosit. Soarele dreptății a apărut pe noratul orizont și lumina slabelor planete trebuie să dispară idoli, la care de secolii ne-am închinat, loviți de puternicile raze ale soarelui dreptății.*

Trebuie să se prăbușească în abisurile eterne spre a nu se mai ridica nici-cînd eară capiștile în care au dominat să facem ca să devie paradisul omenirei pe acest planet.

Deci la luptă prin lumina cunoștinței care este soarele dreptății. *Să trăiască socialdemocrația și roadele muncii noastre.*

C. F. Străjanul.

PRIMUL NOSTRU CONGRES

ținut în Lugoj în zilele de 24 și 25 Decembrie, 1905.

— Raport special. —

Ziua primă.

Congresul să deschide la orele 10 dimineața. Să alege o comisiune de verificare în număr de 5 persoane care constata că sunt reprezentate 40 comune, 9 organizații cu 78 de delegați.

Președinte de onoare a fost ales tovarășul Ștefan Mihályi, reprezentantul organizației din Lugoj. Președinte de ședință a fost ales tovarășul Petru Marincu (Berint), iar secretari: tovarășii Ioan Crețu (Sibiu) și Lazăr Bogorin (Orăștie).

Tovarășul Mihályi salută congresul în numele organizației din Lugoj, zice că numai strîns și uniți sub steagul socialdemocrației internaționale, este scăparea in-

tregului popor muncitor de sub jugul apăsării, presimte că nu va trece mult timp și vor înțelege și sătenii, și muncitorii români că numai uniți și puternic organizați cu frații de suferință de alte naționalități din această țară își vor putea cuceri drepturile nesocotite și călceate în picioare de capitaliști și demagogi. Sfirșește, zicând că doarește un mare succes primului congres socialdemocrat Român.

Tovarășul Gustav Auerbach. (Budapesta) salută congresul în numele comitetului central și-și exprimă bucuria că vede pe muncitorii Români strânsi la sfat ca să se chibzuiască asupra îmbunătățirii soartei lor cele amare în care zace de sute de ani. Astăzi, cînd stăpînitorii și capitaliștii pretrec, muncitorimea s'a adunat ca să-și spună unul altuia păsul său, ca să caute mijloacele cu care să lupte contra apăsătorilor ei. Arată cum partidul socialdemocrat și-a făcut datoria spre a alarma și pe frații Români, spre a se organiza și a lupta împreună cu frații de suferință de alte naționalități contra dușmanului comun, contra capitalismului, contra stăpînitorilor de azi, cari ne apasă și ne jăfuesc.

Arată cum muncitorii de alte naționalități au ținut deja multe congrese și organizați puternic în partid de clasă, duc luptă pentru cucerirea votului universal și arată hotărîrea partidului cu care să ne ținem și noi sfatul congresului în limba noastră maternă, ca să ne înțelegem unul pe altul și să luăm hotărîri cum să ne organizăm și cum să ducem lupta contra asupritorilor noștri. Dorește că succesul primului congres socialdemocrat Român să fie mare și să aducă roade tolositoare poporului muncitor Român din această țară.

Tovarășul Crețu (Sibiu) salută congresul și zice, că dacă nu suntem mai mulți, să nu credem că nu suntem putere, trebuie să ne gândim că noi reprezentăm multe mii de tovarăși Arată cum Christ a fost persecutat de frînii de se timpurile lui. Tot așa să face și azi de către dușmanii cari stau în calea progresului. Acești dușmani sunt religioșii cari sub masca religiei jăfuesc pe vii și pe morți și-și strîng averi din sudoarea poporului muncitor, făcînd din religie o speculă din care să poată trăi o viață de trântori și care nu are altă misiune de cît a întuneca poporul. Sfirșește, zicând că muncitorimea nu are de așteptat nimic bun dela falșii naționaliști, că dacă și-ar iubi neamul nu l'ar jăfui și nu l'ar lăsa în sapă de lemn și ar veni alături de noi pentru a lupta împreună cu noi cu mai mare succes pentru drepturile poporului.

Tovarășul Lazăr Bogorin (Orăștie) salută congresul în numele muncitorilor din Orăștie și dorește izbîndă mare cauzei sfinte a muncitorilor.

Tovarășul Róka Vasllie (Kărășeu. com. Sătmar) salută congresul în numele muncitorilor din com. Sătmar.

Tovarășul Nicolae Purceluș (Berint) salută congresul și zice că numai strâns și uniți laolaltă ne putem eroi soarta.

Președintele încheie ședința la orele 12 și roagă pe delegații că după amiază la orele 2 să fie toți de față spre a intra în discuția programului.

După amiază.

Președintele deschide ședința la orele 2 și jumătate și predă cuvîntul tovarășului Auerbach a refera asupra punctului: 1. *Lupta pentru votul universal*, care prin date statistice arată cum după legile actuale suntem eschiși dela drepturile ce ni se cuvine ca oament producători ale bogățiilor pe cari noi, poporul muncitor nu ne putem folosi de ele. Arată cum partidul socialdemocrat duc lupta pentru votul universal și cum muncitorimea organizată dă asalt pentru cucerirea acestui drept. Vorbește despre proiectul de lege al ministrului Kristóffy și arată că acest proiect este un pas spre înaintare, cu toate că primim acest drept de

vot, totuși vom lupta mai departe pentru cucerirea adevăratului vot universal și cret. Înceamnă pe delegații ca să introducă desfășura o mare agitație pentru a introduce votul universal și secret. S'ei

După ce au mai vorbit la acest punct tovarășii Crețu, Róka, Marincu, Purceluș și alții s'a primit următoarea

Rezoluțiune.

„Congresul socialdemocrat Român ținut în Lugoj în zilele de 24 și 25 Decembrie, hotărăște, că lupta pentru votul universal și secret să o ducă cu mai mare putere ca pînă acum. În toate orașele și comunele țării să se țină adunări pentru cucerirea dreptului de vot universal și secret. Datorința fie-cărui delegat este să propage în toate locurile votul universal și să lumineze pe frați în privința această, să i indemne la luptă pentru acest drept, că cît mai în grabă să fie adus la îndeplinire.“

Punctul 2. *Presa partidului* este referat de tovarășul Auerbach care arată însemnătatea presei și a tiparului care este de mare importanță pentru noi românii. Arată cum tovarășii de alte limbi au fost cari apar zilnic, pe cînd foaia noastră a Românilor „Adevărul“ (Glasul Poporului) apare numai odată pe lună. Prin foi ne putem deștepta și lumina. În vorbirea sa arată cum foaia noastră a fost urmărită de autorități, de câte ori a fost confiscată pentru-că a scris adevărul, pentru-că luptă pentru drepturile milioanei poporului muncitor. Dar amar, tovarășii și frații noștri nu ne au dat sprijinul cuvenit. Dar cu toate astea suntem hotărîți a scoate în cel mai scurt timp foaia „Adevărul“ iarăși în toată săptămîna dacă frații noștri de suferință ne vor da sprijinul. Declară mai departe că foaia „Adevărul“ se va strămuta la Lugoj. Roagă pe tovarăși ca să indemne pe toți muncitorii să aboneze foaia „Adevărul“ ca să putem avea cît mai în grabă numărul necesar ca să scoatem foaia săptămînală.

Tovarășul Crețu arată că peste tot în România apare în Ungaria, dar nici una nu se ocupă cu starea de mizerie în care se află poporul. Cînu acestor lei, gîndim că trăia pe altă lume. Aceste foi nici nu vorbesc de mizeria în care se află poporul. Ne arată dușmanul unde nu este, ca să poată acoperi nedreptățile pe cari le comit ei. Pentru a putea să scăpăm și noi de robia economică și politică, termină cu speranța că nu va trece mult timp și acești găinari nu vor putea să mai prostesească poporul. Roagă congresul să răspîndească foaia „Adevărul“ ca să o putem scoate cît mai în grabă săptămînală.

După ce au vorbit mai mulți tovarăși la acest punct s'a primit următoarea

Rezoluțiune.

„Congresul hotărăște, că datorința fie-cărui frate este să răspîndească foaia „Adevărul“ cît îi stă în putință. Înceamnă pe comitetul conducător, că cînd numărul abonenților se va urca la 1500, foaia „Adevărul“ să apară în toată săptămîna. Totodată congresul înceamnă pe toți frații să înceapă o agitație puternică pentru răspîndirea „Adevărului“, ca în cel mai scurt timp să devie săptămînal. Congresul recunoaște că numai prin răspîndirea presei se poate propaga cultura.“

Președintele încheie ședința la orele 6 seara și roagă pe delegații că dimineața la orele 9 să fie toți de față spre a se duce sfatul celorlalte puncte. Prima zi s'a încheiat cu cîntarea *Marseillaisei* proletarului Român.

Ziua a doua.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața. La ordinea zilei este punctul 3. *Organizarea economilor.*

Tovarășul Auerbach arată starea de mizerie în care se află țeranul. Arată că este de persecutat săteanul, din cauză că nu este organizat. Partidul socialdemocrat să trudește de zece de ani a organiza pe eco-

nomi, dar lucrul a fost mai întotdeauna fără succes, din cauza nedreptăților comise de fisolgăbirăi și notari. Tovarășii noștri economi nu au avut voce a se aduna, spre a se sfătui asupra soartei lor. Când 4—5 s'au strâns laolaltă au fost pedepsiți cu 200 coroane în bani și cu 20—30 zile închisoare. Astăzi s'au schimbat lucrurile. De acum înainte ne vom putea organiza puternic, căci ministrul de interne a sancționat statutele sindicatului muncitorilor agricoli, așa că în fie-care comună vom alcătui grupe ale acestui sindicat, unde vom face bibliotecă, vom ține conferințe economice și științifice, ne vom sfătui și vom învăța carte pe acei cari sunt lipsiți de acest lucru. Prin sancționarea acestor statute am făcut un pas înainte spre cultură, spre îmbunătățirea soartei noastre, căci ne vom putea aduna în localul nostru, unde vom învăța și ne vom sfătui. Cu această ocazie tovarășul Auerbach arată că nu singur capitalismul este dușmanul poporului muncitor, ci avem un dușman și mai mare, și acela este alcoolul (vinarsul). De azi înainte locul nostru să nu mai fie în crâșme, ci în grupa sindicatului, unde să ne ocupăm cu învățătura și cultură. Propune a se alcătui în toate locurile grupa sindicatului.

În acest sens au mai vorbit tovarășii Crețu, Marinecu, Purceluș, Róka și alții, apoi s'a primit următoarea

Rezoluțiune.

„Congresul hotărăște, că în fie-care comună să se alcătuiască grupa sindicatului muncitorilor agricoli. Mai departe hotărăște, că datorința fie-cărui frate este, să lănu-rească pe toți tovarășii în privința acestui sindicat, și să caute că toți muncitorii economi să fie membrii acestui sindicat.“

Punctul 4. *Organizarea politică* îl referă tovarășul Auerbach, care arată cât este de necesar ca muncitorimea să fie organizată și pe cale politică. Organizarea economică numai atunci poate avea izbândă, când merge laolaltă cu organizarea politică. Propune alcătuirea de organe politice al partidului socialdemocrat, spre a ne putea organiza și pe cale politică. Dă citire punctelor din statutul organizației, în care este hotărâtă darea de partid, care este necesară pentru purtarea cheltuelilor de agitație.

Au mai vorbit tovarășii Crețu, Marinecu, Sirman, Purceluș, Róka și alții, cari toți s'au declarat pentru introducerea dărei de partid. În această privință s'a primit următoarea

Rezoluțiune.

„Congresul hotărăște că-și ține de datorință a agita în toate locurile ca tovarășii să plătească dare de partid, din care să se întrețină organele politice și să se facă față cheltuelilor necesare pentru agitația politică.“

Punctul 5. *Hotărâre asupra congresului viitor.* La acest punct să hotărăște, că al doilea congres socialdemocrat Român se va ține în zilele de 25 și 26 Decembrie nou în Sibiu.

Urmază punctul 6. *Eventuale propuneri.* Să propune alegerea unui comitet organizatoric, care să stea în corespondență cu centrul și care are de datorință a face centrului raport de toate întâmplările în fie-care lună. Acest comitet este îndatorat a face raport congresului despre mișcarea din toată țara. În comitet au fost aleși următorii tovarășii:

Gustav Auerbach (Budapesta), Ioan Crețu (Sibiu), Lazăr Bogorin (Orăștie), Petru Marinecu (Berin), Róka Vasile (Sătmăr), Ștefan Mihelyi (Lugoj), Petcu Iuon (R. Stămora), Bălănescu Iosif (Reșița), Pătru Rămianțu (Török-Szakos), Iuon Moise (Ikloda) și Dalia Martin (Lațunaș).

Cu aceasta s'a sfârșit congresul și tovarășul Auerbach într-o cuvântare foarte frumoasă a îndemnat pe tovarășii la muncă, dorind succes mare mișcării.

Cu întoarcerea marseilțaisei s'a încheiat primul congres socialdemocrat Român.

Telegrame de felicitări au sosit din următoarele locuri:

Congresul Român, Concordia.

Tovarășilor noștri Români le dorim succesuri mari.

Conferința comitatensă Becicherecul mare.

Congresul socialdemocrat sala Concordia.

Salutăm congresul desmoșteniților și dorim mare succes, Nici drepturi fără datorii, nici datorii fără drepturi. Trăiască ideea muncitorilor Români. *Bena, Sibiu.*

Congresul proletar, Concordia.

Să trăiască prima adunare a națiunii proletare Române. *Stancovici croitor, Reșița.*

Proiectul de lege asupra votului universal și secret

Aci dăm loc proiectului de lege întocmit de ministrul de interne Kristóffy, privitor la votul universal și secret.

§ 1.

Drept de votare pentru alegerea de deputat are fiecare bărbat care a implinit vârsta de 24 ani, este cetățea ungar și știe să scrie și să citească.

§ 2.

Nu poate a se folosi de dreptul de alegător:

- cel ce este pus sub tutorat ori a cărui stare de minorean e prelungită prin lege
- cine este sub bancrută;
- cine este în temniță preventivă, sub osindă de a fi lipsit de libertate ori în libertate condiționată;
- cine este osindit la suspendarea drepturilor sale politice, pe vremea cât se arată în osinda judecătorească;
- soldatul dus în concediu din armata comună (marina militară) ori din armata honvezească; dintre aceștia nu face însă parte cel ce-i activat numai pe anume vreme, (este chemat la deprindere de arme ori la manevre);

- membrii din jandarmerie;
- cine este împărțit de milă ori a fost împărțit înainte de alegere cu un an și peste tot cine trăește din mila obștească;

§ 3.

Deputat al țării se poate alege cel-ce are drept de votare dacă nu-i lipsit de acest drept (§ 2), dacă e luat în vre-o listă electorală (§ 5), și este cel puțin de 10 ani cetățean ungar și poate corespunde acelei cerinți a legii care zice: limba Dietei e cea maghiară.

Nu se poate alege cel-ce a fost osindit pentru crimă ori transgresiune săvârșită din dorul de câștig ori după punerea în vigoare a acestei legi a fost osindit definitiv pentru ațitare în contra altei naționalități.

§ 4.

Fie-care cerc electoral alege un deputat. Cercurile electorale pentru scopul votării se împart în cercuri mai mici. Din notariale cercuale de asemeni se pot face mai multe de votare, așa ca satele mai mici ce se țin de cercul de votare singure ori eventual la un loc cu orașul să formeze cerc deosebit de votare.

În orașe și comune mari, cari și singure alcătuiesc unul ori mai multe cercuri electorale împărțirea în cercuri de votare se poate înlătura.

§ 5.

În fie-care comună se va întocmi o listă cu numele celor ce au drept de alegere.

Fie-care alegător numai într-o singură listă poate fi scris, și anume în cea a orașului ori părții de oraș ori a satului în care locuiește.

§ 6.

Votarea să face direct, în taină și cu tichet de votare.

Drept de vot are numai acela care este scris în lista electorală.

Dreptul de vot se poate exercita numai în persoană.

Pentru alegere trebuie majoritate absolută. Dacă nici unul dintre candidați nu o are, se va face votare nouă între cei doi candidați cari au avut voturi mai multe.

Dacă amândoi ar avea voturi egale, vor decide sorții.

§ 7.

Numărul de acum al deputaților rămâne și pe viitor.

§ 8.

Dispoziția din legea I. dela 1886 ca mandatul de deputat să țină cinci ani, rămâne neatinsă.

§ 9.

O lege deosebită se va face despre noua împărțire a cercurilor electorale, despre compunerea listelor electorale, despre amănunțele cum să se facă alegerile, precum și despre judecătoria asupra validării alegerilor.

Proiectul de lege privitor la aceasta, ministrul de interne e dator să-l prezinte la un an după publicarea actualei legi.

§ 10.

Aceia, cari în virtutea legilor de până acum au figurat în vre-o listă, chiar dacă nu știu să scrie și să citească, își vor păstra dreptul de vot două sesiuni (10 ani) după punerea în vigoare a prezentei legi, pe temeiul vechiului drept, presupunând că titlul la dreptul vechiu de vot există în orașul ori comuna în a cărei listă e înscris la punerea în aplicare a acestei legi.

§ 11.

Legea asta intră în vigoare de odată cu legea amintită în § 9. Până atunci rămân neschimbate și în putere legile d'acum.

§ 12.

Cu aplicarea acestei legi este incredințat ministerul.

Precum să vede din acest proiect de lege, am făcut un pas înainte. Cu toate acestea vom merge și mai departe pentru introducerea adevărului vot universal și secret.

Lupta pentru votul universal.

Pe timpul grevei generale din Rusia tipografi rusești au fost adus hotărârea de a culege numai foile socialiste revoluționare, iar pe cele contrare revoluției să le lase în știrea proprietarilor și editorilor. Această hotărâre a fost imitată și de culegătorii tipografi din capitală cu privire la ținuta presei coaliției față de lupta agitatorică ce partidul nostru o duce în chestia votului universal.

S'au hotărât să se culegă numai acele ziare, cari nu iau poziție contra luptei partidului socialdemocrat. Cu alte cuvinte s'a pornit o adevărată goană contra ziarelor coaliționiste, cum sunt: „Budapesti Hirlap“, „Magyarország“, „Pesti Hirlap“, „Független Magyarország“, „A Nap“, „A Polgár“, „Budapest“ și altele, pentru a le face imposibile de a mai ataca și inzulța partidul, din care fac și densit parte. Prima jertfă a acestei acțiuni a fost arhiepiscopul „Magyarország“, organul de odinioară al lui Bartha și totodată cel mai înverșunat dușman al votului universal. Ziarul acesta să tipărea la institutul „Globus“, unde se imprimă și alte ziare avînd votului universal. Din cauza boicotului intentat contra lui „Magyarország“ n'au putut apărea Mărți și Mercurii nici acestea.

Când s'a vestit hotărârea pentru boicota-re ziarelor coaliționiste, tovarășii au hotărât să organizeze și demonstrațiuni de stradă în fața redacțiilor respectivelor ziare, pentru a da în felul acesta întregii acțiuni un caracter cu mult mai hotărât dar și mai decisiv.

Demonstrațiunea s'a început luni, la 17 Decembrie seara pe strada Rókk-Szilárd, unde se află redacția și tipografia „Budapesti Hirlap“. Manifestanții s'au adunat înaintea redacției „Népszava“, unde tovarășii

sul Kardoș a ținut o vorbire mulțimei, după care cei adunați — ca la 15.000 de inși — au pornit prin strada Dohány spre Bulevard și de acolo spre colțul străzii Röck-Szilárd și Boulevardul Iosefin, unde se află redacția și tipografia foilor „Budapesti Hirlap” și „Esti Ujság”.

Cei dela „Budapesti Hirlap” au fost informați seara la orele 6, că se pregăte o demonstrațiune mare contra lor și au cerut îndată ajutor polițenesc.

Când sosiră demonstranții în fața palatului din colțul străzii Röck-Szilárd și Boulevardul Iosefin, amândouă porțile casei erau închise, ferestrele erau acoperite cu obloanele de tinichea.

La început demonstranții erau mai liniștiți, numai cântau și cântau în toate chipurile, ca să-i îndemne pe culegătorii tupilați în tipografie ca să părăsească tipografia, infruntându-i că trădează cauza muncitorilor și că se vind pentru simbrile dușmanilor muncitorimei.

Pe urmă s'a început atacul contra porții la cătră Bulevard și contra acelei de cătră strada Röck-Szilárd cu drugi de fer, cu ciozane și bolovan.

Nu se poate ști din care parte a detunat cea dintâiu pușcătură de revolver; dar după aceasta au urmat altele multe, fără de a pricinui răniți prea însemnate; ci mai mult numai spaimă în locuitorii din împrejurime, cari se retraseră speriați în casele lor.

Au fost răniți doară de toți trei dintre lucrătorii foilor și unul dintre demonstranți. În cele din urmă demonstranții au spart ușa mică de fer dela magazinul cu hârtie și străbătând în lăuntru au stricat o mașină, aruncând pe ea un bolnav foarte mare.

În timpul acesta cărămizile și pietrele desfăcute din pardoseala stradelor erau izbite cu furie prin ferestrele sparte. Cu pietrele mai veniau și gloanțe de revolver, căror li-se răspândia din lăuntru tot cu gloanțe.

La orele 8 seara unul dintre demonstranți a strigat: *Tovarăși! A trecut vremea, ce să aveți înțeles, ca să o petrecem aici...* Demonstranții au ascultat, se puseră în mișcare spre Bulevard.

Demonstranții s'au oprit încă la „*Figgetlen Magyarország*”, la „*Magyarország*”, la „*Pesti Hirlap*”, la „*Polgár*”, la „*Pesti Napló*”, la „*Budapest*”. La „*Pesti Hirlap*” un sodal de tinichegiu a fost rănit de un glonte.

Demonstranții au avut după aceea încăerare cu poliția afară de „*Pesti Hirlap*” și la „*Budapest*” foaia oficioasă a partidului 48-ist.

Martii, la 12 decembrie dimineața expediția foilor „*Budapesti Hirlap*” nu s'a făcut cu trăsura obișnuită, ci cu birje nălmite. O birje a fost atacată și foile împrăștiate. Celelalte birje, au plecat sub pază de polițiști și au mai fost însoțite și de oameni de ai foilor, înarmați.

Seara nu s'au repetat demonstrațiunile de luni, după-cum se așteptau cei dela „*Budapesti Hirlap*”, dar s'au adunat foarte mulți oameni pe străzi, mai mulți numai curiosi, cari voiau să vadă ceva. S'au întâmplat ciocniri în strada „*Ujvilág*”. Mai mulți dintre demonstranți s'au fost răniți.

Acțiunea aceasta a culegătorilor, a trecut și în provincie. Așa la Oradea-mare s'a organizat Martii, la 12 Decembrie o demonstrațiune contra ziarului catolic „*Tiszántul*”. Aci manifestațiunea a fost și mai turbată, căci au devastat chiar și tipografia, au sticat mașinele și au împrăștiat literele.

La 13 Decembrie s'a făcut pace între culegătorii și între foile boicotate și cu acestea s'a restabilit liniștea în capitală. Mercurii au fost încă demonstrațiunile. Demonstranții au fost împrăștiati de polițiști din mai multe locuri.

Acțiunea de pace a fost pornită de foaia „*Magyarország*”. Drept condiții ale încetării

boicotului culegătorilor au cerut și foile boicotate au primit, dând câte o declarație, cumcă de aici înainte nu îi vor ataca pe lucrătorii și că nu vor serie contra votului universal.

Aceste au fost numai o mică probă, căci dacă coaliția nu se va grăbi cu introducerea votului universal, poate vedea și altele.

Adunări pentru eucerirea votului universal s'au ținut de cătră partidul nostru în luna Decembrie în următoarele orașe și comune:

În ziua de 3 Decembrie în: Miskolcz, Kassa, Ungvár, Debretin, Oradea-mare, Murășvașarheiu, Sibiu, Brașov, Reșița, Mezőkövesd, Alsóábrány, (Borsod megye), Szekszárd, Makó, Kis-Körös, Pacsér, Moravița-bétránă, Harta, Szigetujfalu, Ritzingen, Csákovar, Batorkeszi, Sárospatak, Nagymihály (com. Zemplén), Székesfehérvár, Sánmieláuşul-mare.

În ziua de 10 Decembrie în: Kaposvár, Pécs, Sopron, Tolna, Zenta, Nyitra, Német-Próna, Földeák, Győr, Lelle, Mezőcsáth, Nemesbikk (Borsod m.), Billéd, Kisvárd, Szerednye, Torontál-Torda, Szatmár-Németi, Földes, Törökszentmiklós, Esztergom, Német-Bencsek, Pozsony, Berettyó-Ujfalu, Csanád-Apátfalva, Cluj, Zilah, Csap, Kapos, Perlasz, Zsombolya, Csomplá, Sztapár, Bácskertes, Bakonyzeg, Szerep, Késmárk, Tómarovác, Kiskunmajza.

În ziua de 17 Decembrie în: Șorocșar, Nyiregyháza, Mezőkövesd, Eresi, Erzsébetfalva, Solt, Órszállás, Regöcze, Makó, Csurgó, Ujpest, Becfherecul-mic, Szigetszentmárton, Szigetesép, Bégaszentgyörgy, Zsigmondfalva, Munkács, Székesfehérvár, Katalinfalva, Miskolcz, Elek, Csákovár, Orczyfalva, Nyitra, Bács-Csantavér, Késmárk, Szeged, Szomodor.

În ziua de 24 Decembrie în: Kétfél. În ziua de 24 Decembrie în: Szigetvár, Apatin, Mány (Fehér m.), Arad, Rödön, Bicske, Vecsés, Nyiregyháza.

În ziua de 25 Decembrie în: Patuok. În ziua de 26 Decembrie în: resztur.

În ziua de 31 Decembrie în: Temeskutas.

Cronica.

— **In viața politică** s'a făcut atâta schimbare că Dieta convocată pentru 19 Decembrie, a fost din nou închisă până la 1 Martie 1906. Suntem tot în stare de exlex. Domni să ceartă și poporul va duce cheltuelile acestor prostii.

— **Representanță comunală socialistă.** În comuna Moravița-Veche cu ocaziunea alegerii reprezentanței comunale, întreaga antistie comunală a fost aleasă dintre socialiști, începând dela jude până la boacteri — afară de notar, de sine înțeles.

— **Justiție de clasă.** Curtea cu jurati din Budapesta a condamnat pe tovarășul Paul Pataki din Tótkomlós la un an temniță de stat pentru agitație contra cetățenilor din patrie. — Curtea cu jurati din Alba-Regală a condamnat pe tovarășul Francise Klárik la 2 luni temniță de stat pentru că la o adunare populară a agitat contra preoților.

— **Foaie kossuthistă în limba română.** Așa numitul socialist reorganizat Salusinszky Imre (Ignat) va scoate cu învoirea lui Kossuth o foaie românească sub titula „*Lumina*”. Scopul acestei foi e a euceri voturile românești pe seama kossuthiștilor. Românii se vor feri de această foaie otrăvitoare și de cursele kossuthiștilor, cari sunt cei mai înverșunați dușman ai drepturilor poporului muncitor.

— **Cărutul tutunului** la magazinele erarinului are să se facă în Arad și B.-Ciaba din 2 Ianuarie până în 24 Februarie; în Bătaonia și Zsombolya din 2 Ianuarie până

în 9 Februarie; în Becfherecul-mare din 2—30 Ianuarie; în Segedin din 2—17 Februarie; în Făgaraș din 12—14 Februarie și în Murăș-Oșorheiu din 19—22 Februarie.

— **Vot universal pentru femei.** La lupta pentru votul universal din Austria iau parte și femeile austriace. La inițiativa unei doamne 100 femei din toate straturile sociale au pus la cale o mișcare în interesul votului universal. Au adresat un apel cătră femeile din Austria, în care între altele se zice, că femeile din veacul XX. nu pot tolera numirea de unțversală a dreptului electoral, când acesta eschide o bună jumătate a omenimei.

Atare mișcare au pornit și femeile engleze de mult. Casa de jos a și adoptat un proiect de lege referitor la estinderea dreptului de vot și asupra femeilor. Acum femeile engleze se pregătesc pentru ultimul asalt. Ele își dau toată silința, ca proiectul să fie adoptat și de Casa de sus.

Posta redacției.

P. Marincu, Berini. Poezia și celelalte vor apare în numărul viitor. În numărul de față nu a fost loc.

Frimu, București. În decursul acestei săptămâni vei primi cele comandate.

A apărut

CALENDARUL

„ADEVÉRULUI”

pe anul 1906.

și se află de vânzare la:

Librăria „Népszava”,

Budapest, VII., Nyár-utca No. 1.

CALENDARUL ADEVÉRULUI

are un cuprins de 80 pagini și conține următoarele:

Prefață. — *Sculați.* Poezie de Ada Negri. — Programul partidului socialdemocrat din Ungaria. — Statutul organic al partidului socialdemocrat din Ungaria. — *Proletar.* Poezie de Ada Negri. — *Moș Martin.* Poveste de Al. Vlahuță. — *Revoluția în Rusia,* cu mai multe ilustrațiuni. — *Moment de revoltă.* Poezie de D. Th. Neculuță. — Cum să ne organizăm. (Îndrumări). — *Viața lucrătorului în țările civilizate.* — *Oamenii Domnului.* Poveste de I. Neagu. — *Cugetări.* — *Scala timbrelor.* — *Tariful de poștă.* — *Têrgurile de țară.*

Afară de acest cuprins este calendarul împodobit cu 14 ilustrațiuni din viața muncitorilor.

Prețul unui Calendar este:

50 filleri.

Dacă se comandă 10 călindare pe o singură adresă, atunci prețul unui Calendar este:

45 filleri.

Banii sunt a se trimite pe adresa:

Adevêrul (Glasul Poporului)

Budapesta, VII., Nyár-u. 1.

Rugăm pe frați ca, să se grăbească cu comanda Calendarelor, căci cea mai mare parte din Calendare sunt vândute și mai târziu nu le vom putea satisface dorințele de a le trimite Calendare.

Tipografia „Világosság” r.-t., Budapesta, Nyár-u. 1